

АВТОРЕФЕРАТ
на дисертация

**УПРАВЛЕНИЕ НА ЕФЕКТИВНОТО РАЗВИТИЕ НА
ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ В ПОЛША**

Автор: Моника Артман

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в Област на
висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма
“Финанси, застраховане и осигуряване” във Висшето училище по
застраховане и финанси (ВУЗФ) – София

Научен ръководител:
доктор на икономическите науки, професор,
БРИТЧЕНКО Игор Геннадиевич,

СОФИЯ
2021

Обща характеристика на труда

1. Актуалност на темата.

Съвременният пазар на чуждестранни инвестиции е развит, силно конкурентен пазар за потенциални инвеститори и страни получатели, които активно се борят за мотивиране на притока на чужд инвестиционен капитал в националната икономика чрез създаване на благоприятен инвестиционен климат и механизъм, който стимулира инвеститорската активност. В тази връзка е изключително важно да се засили позицията на Полша на световната сцена, да се издигне статута ѝ на конкурентоспособна страна, която е получател на инвестиционен капитал.

Повишаването на нивото на инвестиционна привлекателност на страната допринася за увеличаване на финансовия капитал, активиране на външноикономическата дейност и укрепване на финансово-икономическата ситуация като цяло.

Република Полша е една от най-благоприятните страни за чуждестранни инвестиции. Понастоящем полското правителство е изправено пред задачата да реши редица задачи, свързани с изравняване на показателите за регионално развитие, модернизиране на производствения потенциал и повишаване на конкурентоспособността на страната в световната икономическа система. Както показва международният опит, може да се направи извод, че постигането на поставените цели само с географското разположение, собствени природни и финансови ресурси без привличане на чужд капитал е трудно, а в някои случаи и практически невъзможно.

Трябва да се подчертае, че чуждестранните инвестиции са не само източник на финансиране на капиталови инвестиции в националната икономика, но също така действат и като инструмент за научно, техническо и технологично развитие чрез въвеждане и използване на водещ индустриален и управленски опит.

Общите проблеми на управлението на ефективното развитие на инвестиционната дейност в Полша са изследвани и решавани по различно време от много полски и чуждестранни учени, а именно: С.К. Алгиев, Е.М. Билоусов, И.Г. Бритченко, В.Г. Варнавский, А. Габарта, Г.С. Гринберг, М. Дерябина, Р. Джураева, А.Г. Злднер, М. Карпенко, А.В. Парий, В. Полтерович, М. Портер, Р.О. Райнхард, Т. Саати, П. Самуелсон, П. Ярош и др.

2. Изследователски проблем.

Какво влияние са оказали историческите трансформации на представителите на научните школи върху развитието на инвестициите?

Какви фактори трябва да се използват за класифициране на ефективността на инвестиционните дейности?

Какво е влиянието на политическите и икономически фактори върху инвестиционната привлекателност на Полша?

Защо не е възможно развитието на инвестиционния пазар без участието на държавата?

Какви стратегии и инструменти за управление подобряват ефективността на инвестиционния процес в Полша?

3. Тези на автора.

В тази дисертация авторът представя две тези:

- Инвестиционната привлекателност на Полша се формира под влиянието на различни фактори, главно политически и икономически, а развитието на инвестиционния пазар е невъзможно без намеса на държавата.

- ефективността на инвестиционните дейности в Полша, класифицирани по неунифицирани критерии, изисква използването на съответни инструменти за управление.

4. Цел и задачи на проучването.

Целта на дисертационната работа е да обоснове теоретичните, научно-методологически и приложни основи на управлението на ефективността на инвестиционния процес в Полша.

Според поставената цел в дисертацията са формулирани следните задачи:

-анализ на историческите етапи на трансформация на инвестиционните дейности и тяхното развитие, както и концепцията за инвестициите;

-определяне на икономическата същност на инвестициите и инвестиционните дейности;

- семантичен анализ на инвестиционните дейности;

-определяне на методически подход за оценка на ефективността на инвестиционната дейност;

-класификация по вид изпълнение на инвестициите;

-характеристика на системата от ключови показатели за оценка на ефективността на инвестициите;

- разкриване на условията, засягащи развитието на инвестиционните дейности в Полша;

- диагностика на инвестиционния климат в Полша;

-изграждане и анализ на инвестиционните дейности за идентифициране на външни фактори по метода на PEST анализ;

-макроикономическа оценка на инвестиционната привлекателност на Полша и нейния анализ;

- установяване и анализ на организационни и управленски инструменти, влияещи върху ефективността на инвестиционните дейности в Полша;

-определяне на насоките на стратегическите цели на инвестиционната политика на Полша.

5. Обект на изследването е процесът на развитие на инвестиционната дейност в Полша.

Предметът на изследването обхваща теоретични, методологични и практически аспекти от управленски характер, насочени към повишаване на ефективността на връзките с обществеността в икономическото пространство на Полша.

6. Ограничение на изследването.

Ограничението на параметрите на дисертацията е изброено както във времеви, така и в географски аспект.

1. Изследването е ограничено само в рамките на инвестиционния пазар на една страна – Полша. Инвестиционните пазари на други страни от ЕС, Северна Америка, Южна Америка, Азия, Африка не са изследвани. Също така не са изследвани такива категории като: пазар на стоки и услуги, пазар на труда, пазар на недвижими имоти, фондов пазар, кредитен и финансов пазар, пазар на земя, пазар на ценни книжа.

Работата е ограничена до периода 2010-2016 г. и е свързана с промени в полския инвестиционен пазар. Състоянието на пазара на труда от 1991 до 2009 г. не е изследвано. Изследването използва статистически ресурси, както и резултати от изследвания на полски и чуждестранни учени. Предложеното изследване е вариант на регионално сравнение на казуси, извършено на базата на обширни колекции от материали, модели и данни по регион и категория.

7. Методи на изследването.

Като методологична основа за изследването са използвани научните трудове на водещи полски и чуждестранни учени, които са посветени на решаването на проблемите на ефективното инвестиране, както и на оптимизирането на механизма за управление на тяхната дейност на територията на определена държава.

За разкриване на целите и задачите на дисертационния труд са използвани формално-логически методи, методи на емпирично изследване и теоретично познание, както и специални научни методи. Измежду формално логическите методологични инструменти са използвани следните: историзъм (в процеса на изучаване на еволюцията на формите и видовете инвестиции), теория на системите (за идентифициране на специфичните характеристики на системата за управление на инвестиции в макромасщаб), диалектика, анализ, синтез, аналогия, индукция, дедукция (за обосноваване на насоки и начини за оптимизиране на управлението на ефективното развитие на инвестиционната дейност). От групата на методите за емпирично изследване и теоретично познание, в дисертацията са използвани методи за сравнение, описание, измерване (за общо и аналитично описание на развитието на инвестиционните дейности в икономическото пространство на Полша), както и хипотетично-дедуктивен метод (за проверка на изложената хипотеза). В допълнение към горното, авторът използва специални методи: синергичен, кибернетичен, комплексен и интегративен подход, структурно-функционален, информационно-технически, методи на икономически и математически анализ, методи за сравнителна оценка, построяване на класификации, оптимизация.

В основата на дисертационното изследване са най-важните положения на съвременната икономическа теория, както и резултатите от цялостен анализ на опита на полската и чуждестранната практика за ефективно развитие на инвестиционни дейности, основани на насърчаване на прогресивни технологии с активно посредничество на държавата.

8. Научната новост на получените резултати е в задълбочаването на теоретико-методологичните позиции и разработването на научни и практически препоръки за управление на ефективността на инвестиционната дейност в икономическото пространство на Полша.

Основните научни резултати са както следва:

За пръв път:

- предлага се въвеждане във видовата класификация на ефективността на инвестиционната дейност на признака „по предмет на оценка на инвестиционната дейност”. В рамките на този критерий се препоръчва групиране на съществуващите в съвременната практика показатели за изчисляване на ефективността на инвестиционните дейности в контекста на: инвестиционни операции; инвестиционен проект; инвестиционен капитал; всеки участник в инвестиционната дейност; групи от резиденти и нерезиденти на страната; регион или териториално-икономическо образувание (например

свободна икономическа зона или нейните разновидности); индустрия или вид дейност; страната като цяло.

Усъвършенствано:

-модел на параметрична идентификация на външните аспекти на инвестиционната дейност чрез използване на PEST (STEP) анализ като структурен компонент на SWOT анализа. Предимството на PEST анализа е не само идентифицирането на набор от значими фактори на околната среда, но също така определянето и анализа на силата на влиянието на всеки от тях върху инвестиционната активност в икономическото пространство на Полша;

- схема за разработване на стратегия за развитие на инвестиционната дейност на макро ниво по основната методология на Харвардското бизнес училище

Стратегията за развитие на инвестициите трябва да се основава на:

- сложност, т.е. обективна оценка на всички аспекти на инвестиционната сфера;

-системност, т.е. идентифициране и отчитане на съвкупността от външни и вътрешни фактори, влияещи върху формирането на инвестиционните потоци в икономическото пространство на Полша;

- приоритетът на поставяне на цели и решаване на задачи в съответствие с държавните интереси, т.е. ключови позиции в националната стратегия за инвестиционно развитие трябва да бъдат дейности, насочени към подобряване на инвестиционния климат;

-оптималност на риска, т.е. предприемане на необходимите мерки, насочени към предотвратяване на нарастването на рискове и заплахи, както и прагови стойности на показателите за национална икономическа сигурност.

Бяха доразвити:

-тълкуване на понятието "инвестиционна дейност" в контекста на две позиции - в широк и тесен смисъл.

В широкия смисъл на термина това е комплекс от практически мерки от страна на държавата, физически и юридически лица, насочени към ефективно инвестиране на капитал с цел получаване на очакваните ползи.

В тесен смисъл инвестиционната дейност е съвкупност от целенасочени действия на субектите, която включва избор на инвестиционен обект, обосновка на необходимостта от инвестиране в избрания обект, търсене на инвестиционни ресурси, формиране на ефективни механизми за изпълнение на инвестиционен проект с цел постигане на поставените цели;

-механизъм на инвестиционната политика на държавата. Установено е, че в условията на съвременни външни ефекти внедряването на ефективна ИД в икономическото пространство на страната, както и успешното развитие на

инвестиционния пазар, не е възможно без държавна намеса. Степента, формите и методите на такава намеса трябва да бъдат включени в инвестиционната политика на държавата и в нейната лабилност към изискванията за адекватен отговор на външни промени от различно естество. В тази връзка е предложена структурно-динамична схема за организиране на управлението на развитието на инвестиционната дейност в Полша.

9. Практическото значение на получените резултати е, че основните положения и заключения, изложени в дисертацията, са доведени до нивото на методически разработки и практически препоръки, чието изпълнение ще допринесе за прилагането на предложените области на регулиране на ефективността на инвестиционната дейност в Полша.

10. Личен принос на кандидата.

Дисертацията е самостоятелен научен труд, в който авторските разработки на теоретични, научни, методологически и практически положения за създаване на механизъм за регулиране на ефективността на инвестиционната дейност в Полша, както и разработването на концептуални подходи за повишаване на изложени са инвестиционни дейности. Научните положения, заключения и препоръки, които се представят за защита, са получени лично от автора.

11. Структура на работата.

ГЛАВА 1. ТЕОРЕТИЧНИ И МЕТОДОЛОГИЧНИ ПОДХОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИТЕ РЕЗУЛТАТИ.

1.1. Генезис на инвестиционната дейност

1.2. Икономическата същност на инвестициите и инвестиционната дейност

1.3. Методически подходи за оценка на ефективността на инвестиционните дейности

Изводи за глава 1

ГЛАВА 2. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ИНВЕСТИЦИОННАТА ДЕЙНОСТ И АНАЛИЗ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ КЛИМАТ ЗА ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИТОРИ В ПОЛША

2.1. Условия за развитие на инвестиционната дейност в Полша

2.2. Макроикономическа оценка на инвестиционната привлекателност на Полша

2.3. Анализ на инвестиционната дейност на чуждестранни инвеститори в Република Полша

Изводи за глава 2

ГЛАВА 3. ОРГАНИЗАЦИОННИ И УПРАВЛЕНСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ИНВЕСТИЦИОННАТА ДЕЙНОСТ В ПОЛША

3.1. Инструменти и най-добри практики за повишаване на инвестиционната активност в Полша

3.2. Усъвършенстване на механизма за управление на развитието на инвестиционната дейност

3.3. Крауд технологиите като инструмент за оптимизиране на ефективността на развитието чрез инвестиционната дейност в Полша

Изводи за глава 3

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

СПИСЪК С НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

ПРИЛОЖЕНИЯ

Дисертацията се състои от увод, три глави, заключения и списък на използваните ресурси. Общият обем на дисертацията е 195 страници.

Основната същност на дисертацията

В първия раздел „Теоретико-методологични подходи за управление на ефективността на инвестиционната дейност“ се изследва генезисът на инвестиционната дейност, икономическата същност на инвестициите и инвестиционната дейност, методическите подходи за оценка на ефективността на инвестиционната дейност.

Потвърди се ясно изразения диалектичен характер на теоретичната парадигма на инвестиционната дейност, в който развитието се осъществява главно поради обоснована критика и отричане на непригодността на съществуващите към момента теории и замяната им с нови, по-прогресивни и ефективни.

Доказано е, че инвестиционната дейност е съвкупност от взаимосвързани действия на всички субекти на инвестиране в единен пространствено-времеви континуум. Универсалността и многокомпонентната структура на понятието „инвестиционна дейност“ води до наличието на противоречия и несъгласуваност в използването на научни подходи, с които учените оперират, за да разкрият неговото съдържание и същност. Извършен е критичен анализ на тълкуването на това понятие в чуждестранни и местни научни източници, което помогна да се идентифицират най-активно използваните подходи, като: ИД като система за управление; ИД като подсистема; ИД като процес-действие; ИД като инструмент.

Открити са силните и слабите страни на методологическите подходи за оценка на ефективността на инвестиционната дейност чрез извършване на обобщен анализ. Характеризирана е многостранна оценка на понятието за ефективност на инвестиционната дейност и са разграничени видовете ефективност, чиито класификационни признаци са от практическо значение при вземането на ефективни управленски решения. (рис. 1.1.).

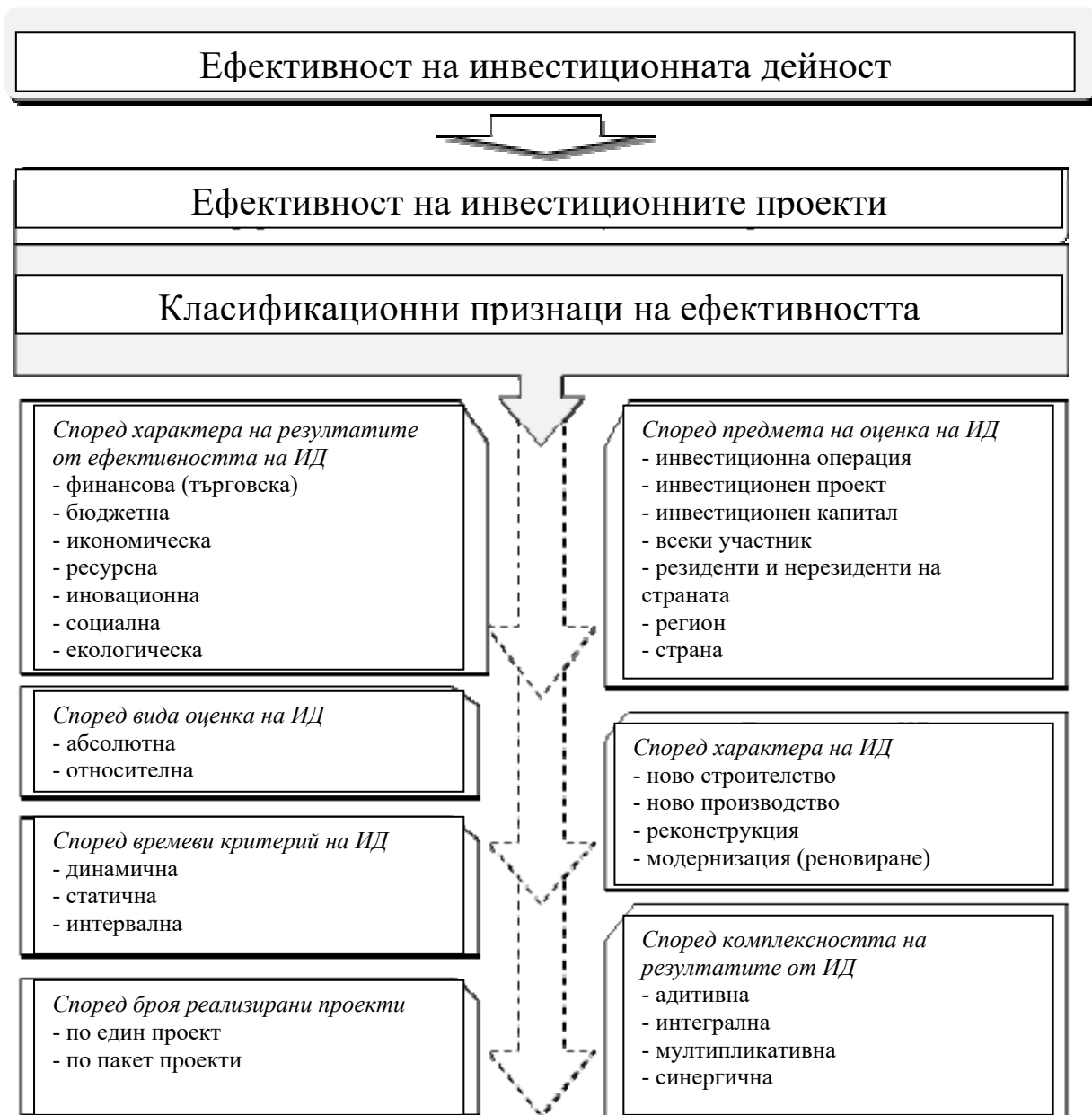

Рис. 1.1. Видова класификация на ефективността на инвестиционната дейност (ИД)

** разработено от автора*

Подчертава се „тясното място”, фрагментарно разработено в съвременната методология за определяне на ефективността на ИД, която представлява система от показатели за цялостен/публичен резултат от инвестирането. В тази връзка се

счита за обосновано и целесъобразно въвеждането в конкретната класификация на ефективността на инвестиционната дейност на признака „според предмета на оценка на ИД“. Така че в рамките на този критерий се препоръчва да се групират съществуващите в съвременната практика показатели за изчисляване на ефективността на инвестиционната дейност в контекста на: инвестиционна операция; инвестиционен проект; инвестиционен капитал; всеки участник в ИД; групи от резиденти и нерезиденти на страната; регион или териториално-икономическо образувание (например свободна икономическа зона или нейните разновидности); отрасъл или вид дейност; страната като цяло.

Такава декомпозиционна структура на общия метод за определяне на ефективността на ИД в контекста на нано-, микро-, мезо- и макронива е от голямо практическо значение. На първо място, декомпозиционният набор от показатели, групирани в отделни групи, ще бъде удобен за практическо приложение за постигане на различни цели. Става дума за възможностите на оперативната диагностика и приемането на ефективни управленски решения от тактически и стратегически характер на всички нива от йерархията на управлението на инвестициите.

Във втория раздел „Оценка на ефективността на инвестиционната дейност и анализ на инвестиционния климат за чуждестранни инвеститори в Полша“ се изследват условията за развитие на инвестиционната дейност в Полша, макроикономическа оценка на инвестиционната привлекателност на Полша и анализ на инвестиционната дейност на чуждестранни инвеститори в Република Полша.

Предлага се използването на PEST (STEP) анализа като структурен компонент на SWOT анализа за целите на общ модел за параметрична идентификация на външните аспекти на ИД, (Таблица 1.1.).

Таблица 1.1.

Матрица за идентифициране на външни фактори на ИД по метода за PEST анализ*

P (POLITICAL)	E (ECONOMICAL)
<ul style="list-style-type: none"> - тип на държавно управление; - стабилност на правителството; - норми на националното законодателство и свобода на словото; - нивото на бюрокрация и корупция; - тенденции към регулиране или дерегулация; 	<ul style="list-style-type: none"> - степен на развитие на бизнес структурата; - темпове на икономически растеж, размер на лихвения процент, обменен курс и процент на инфлация; - степен на глобализация на икономиката;

<ul style="list-style-type: none"> - законодателство в областта на труда и социалната защита на населението; - прогнозируеми политически промени за следващите 3-5 години 	<ul style="list-style-type: none"> - степен на развитие на банковата, кредитната, данъчната система; - ситуацията на пазара на труда (разходи на заплати, ниво на безработица и др.); - ниво на доходите на населението; - прогнозируеми икономически промени за следващите 3-5 години
S (SOCIO-CULTURAL)	T (TECHNOLOGICAL)
<ul style="list-style-type: none"> - общ брой на населението, неговата полово-възрастова структура; - статус на здравословен начин на живот; - ниво на образование, както и социалната мобилност; - обществено мнение, норми на поведение и ограничения; - ниво на доходите и стратификацията на населението по доходи; - най-вероятните социални промени през следващите 3-5 години 	<ul style="list-style-type: none"> - степен на навлизане на технологиите и оборудването в секторите на националната икономика; - дейност по научно-технически, проектантска и внедрителна дейност; - степен на внедряване на иновативни технологии; - ниво на подкрепа за технологичното развитие от страна на държавата; - най-прогнозируеми промени в технологичната област за 3-5 години

** разработено от автора*

Предложени са редица действия, осигурени от държавата с цел повишаване на общата ефективност на инвестиционните дейности на макро, мезо и микро ниво в Република Полша. Получените резултати от изчисленията са показани в матричен вид (табл. 1.2.).

Таблица 1.2.

Матрица на значимите фактори за развитие на инвестиционната дейност в Полша*

Политически фактори		Икономически фактор	
Чести промени в законодателството	0,8	Намаляване на инвестиционните възможности поради съкращения на финансирането от ЕС	1,00
Липса на диалог между правителството и	0,37	Повишени рискове и заплахи за икономическата сигурност поради „слабия“ надзор върху	0,84

инвеститорите		действията на инвеститорите..	
		Зависимост от външни икономически условия и политическа ситуация	0,21
Социални фактори		Технологически фактори	
Отлив на трудоспособно население в чужбина	0,13	Внедряване на иновативни технологии в националната инфраструктура	0,20

** Източник: съставено от автора въз основа на анализа на експертни оценки*

Както се вижда от представената матрица, икономическите и политическите фактори са от най-голямо значение за развитието на инвестиционната дейност в икономическото пространство на Полша. По-специално, в класирания списък следните позиции заемат най-голям дял: намаляване на инвестиционните възможности поради намаляване на финансирането от ЕС (1,00); повишени рискове и заплахи за икономическата сигурност поради „слабия“ надзор върху действията на инвеститорите (0,84); чести промени в законодателството (0,8); липса на диалог между правителството и инвеститорите (0,37).

Установено е, че по обем на вливане на капитал, измежду страните от Централна и Източна Европа Полша е сред лидерите (фиг. 1.2.). Особено се отчита повишаване на инвестиционната привлекателност и в резултат на това инвестиционната активност в столицата на Република Полша Варшава. Тя е един от трите най-привлекателни града в света за инвестиции в ПИИ. Инвестиционните потоци към полската икономика идват главно от Западна Европа и Съединените щати (около 80 процента от всички ПИИ).

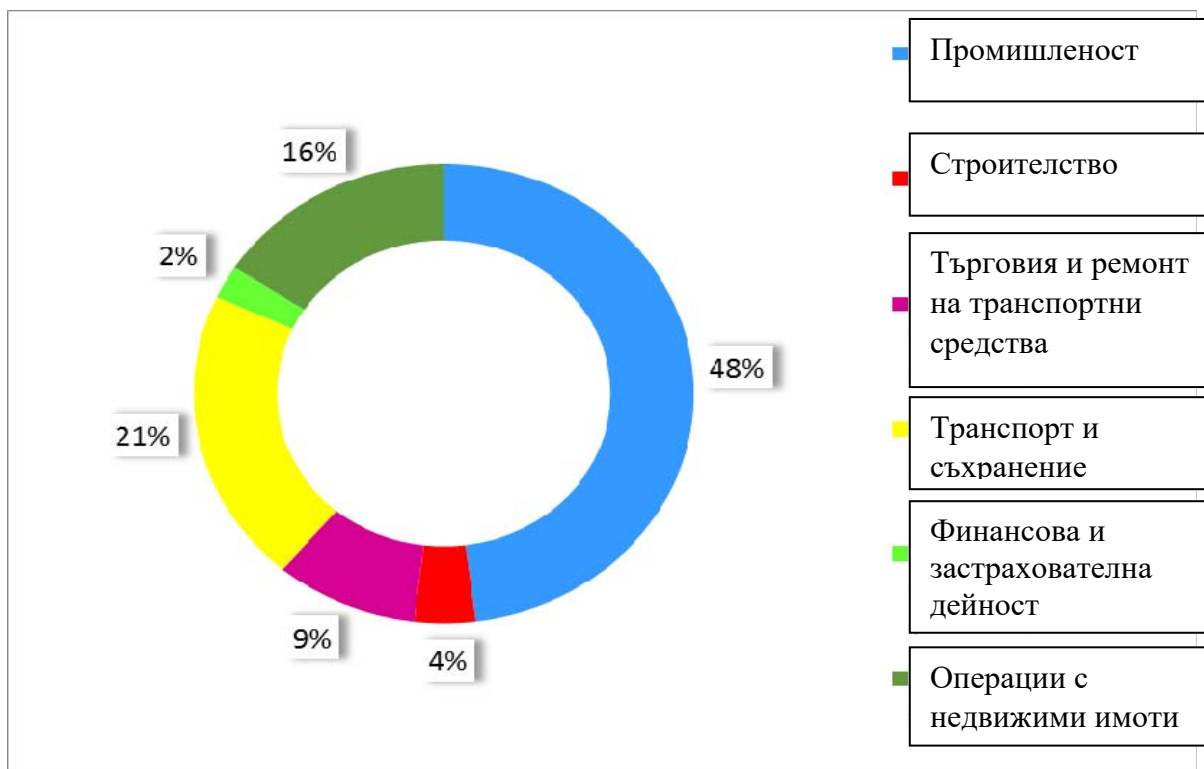

Рис. 1.2. Структура на ПИИ по икономически сектори (към 01.01.2017г.)*

* *Източник: изчислено от автора въз основа на данните на Главната статистическа служба на Република Полша*

Инвестиционните ресурси на чуждестранните инвеститори се реализират основно в промишления сектор на икономиката, транспорта и складирането, бизнес услугите и сделките с недвижими имоти, както и търговията. През 2005-2016 г. 95% от проектите в Полша са реализирани в тези области. В същото време експертите казват, че основната движеща сила на инвестиционната дейност е секторът на услугите, в който ПИИ имат положителна тенденция.

След анализа на информацията за инвестиционната дейност в Полша е направен извод, че има стабилна положителна динамика на повишаване на темпа на инвестиционна активност в стратегически важни сектори и отрасли на националната икономика. В същото време обаче трябва да се отбележат колебанията в инвестиционната активност на самата Полша на световния инвестиционен пазар. Така, в частност, активите на ПИИ на страната през анализирания период намаляват значително.

В третия раздел „Организационни и управленски инструменти за повишаване на ефективността на инвестиционната дейност в Полша“ се представят инструментите и най-добрите практики за повишаване на инвестиционната активност в Полша, подобрен е механизмът за управление на развитието на инвестиционната дейност, предлага се използването на крауд

технологии като инструмент за оптимизиране на ефективността на инвестиционната дейност в Полша.

Установено е, че в условията на съвременни външни ефекти извършването на ефективна ИД в икономическото пространство на страната, както и успешното развитие на инвестиционния пазар, не е възможно без държавна намеса. Степента, формите и методите на такава намеса трябва да бъдат включени в инвестиционната политика на държавата и в нейната лабилност към изискванията за адекватен отговор на външни промени от различно естество. (Рис. 1.3.).

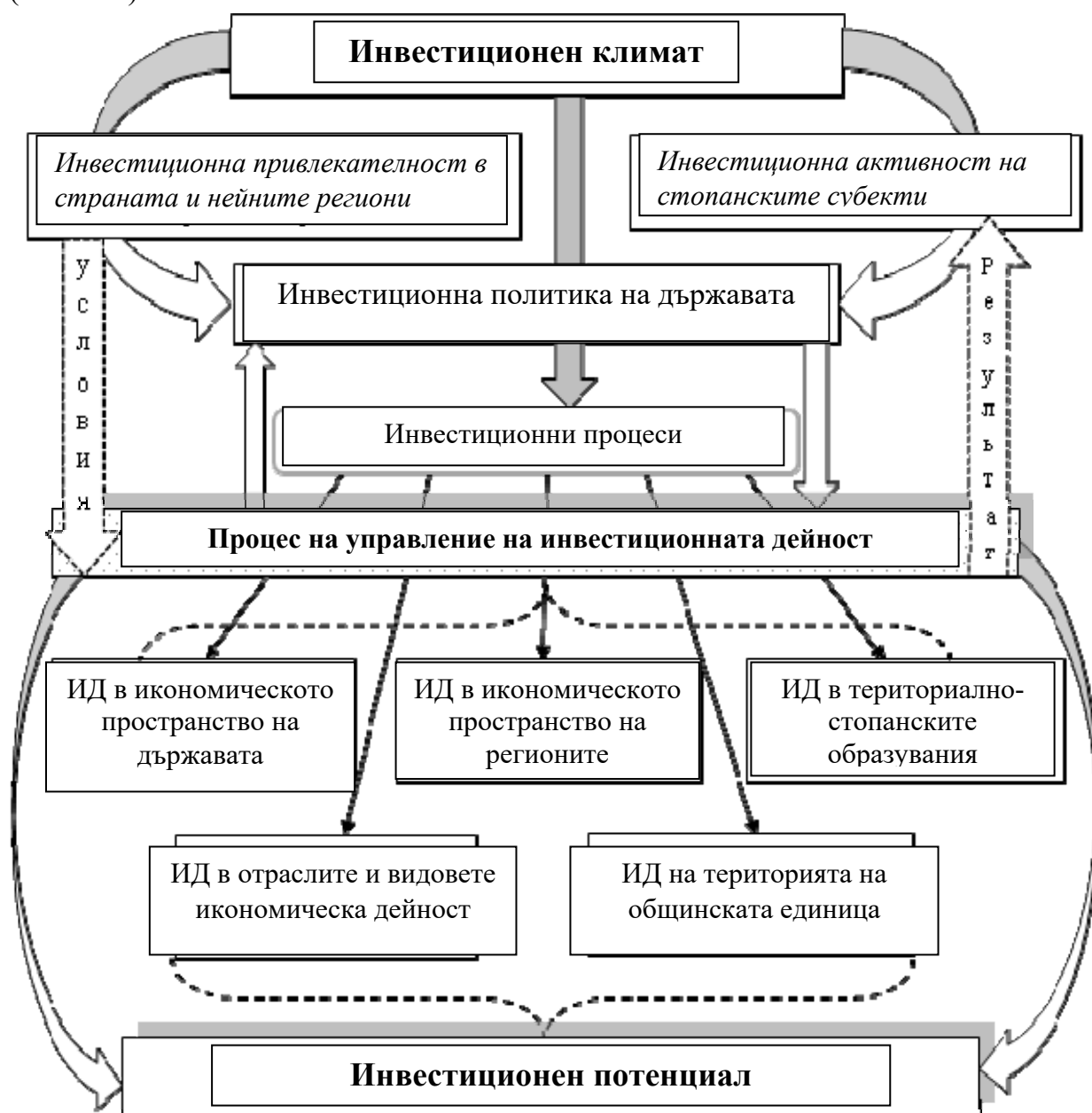

Рис. 1.3. Структурна и динамична диаграма на организацията на управлението на развитието на инвестиционната дейност в Полша *

** разработено от автора*

Представената схема акцентира върху ролята и значението на управленския компонент за ефективното развитие на инвестиционната дейност в страната.

Определя се ролята на бенчмаркинг анализа или анализа на най-добрите управленски практики за развитие на инвестиционни дейности при формулирането на ефективна инвестиционна стратегия за Полша за следващия период. Подробният анализ на описаната най-добра практика за инвестиционно развитие в Малайзия позволява да се подчертаят ефективните механизми за изпълнение на инвестиционни проекти в икономическото пространство на Полша и да се подобри инвестиционната среда на страната като цяло.

Установено е, че регионалното управление на инвестиционната дейност е в състояние да разшири възможностите и да мотивира предприемаческата инициатива, без да коригира дейността или да усложнява начините за решаване на поставените задачи. Управленската намеса трябва да се основава на следните принципи: икономическа продуктивност; предотвратяване на необосновано централизирано управление (риск от неоправдано поведение); компенсационен подход (двустранни споразумения).

Схемата на стратегията за развитие на ИД на макро ниво е разработена по основната методология на Харвардското бизнес училище (Рис. 1.4.).

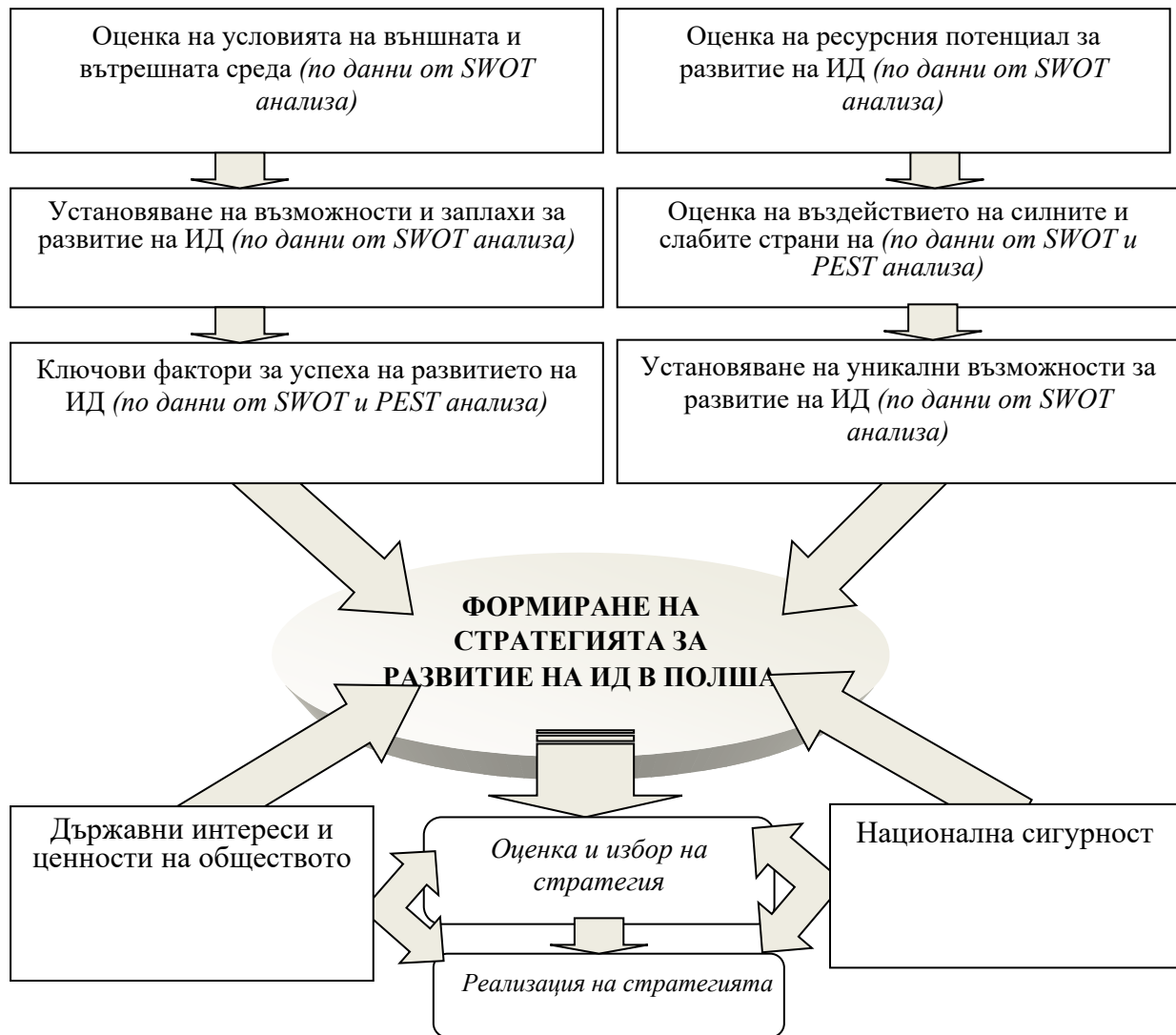

Рис. 1.4. Алгоритъм за разработване на стратегия за развитие на инвестиционната дейност в Полша*

* разработена от автора въз основа на методологията на Харвардското бизнес училище

Доказано е, че разширяването на мащаба на използване на крауд технологии в полското икономическо пространство, а именно краудсорсинг, краудфандинг и краудинвестиране, ще позволи да се постигнат следните стратегически цели: да се увеличи активността на местните инвеститори в Полша; да се повиши популяризирането на Полша като надежден получател на чуждестранни инвестиции; да привлече максимално внимание на обществеността към въпроса за реализацията на социално значими проекти; да се повиши нивото на взаимодействие между властите, стопанските субекти и населението; да се внедрят иновативни стартиращи фирми в икономическата

практика на Полша; да се разшири географията на инвеститорите; да се подобри социалната и екологичната ефективност на инвестиционните дейности.

Доказано е, че в мащабна внедряването на крауд технологии в публичния сектор ще позволи да се постигнат не само общи икономически резултати, като: намаляване на бюджетните разходи, активизиране на инвестиционната активност в контекста на местните инвеститори, ръст на иновативните дейности, повишаване на социалната ефективност на издателствата и др. Много по-голям ефект и значение от тяхното прилагане е в получаването на такъв социален ефект като създаване на гражданско общество, в което приоритетна роля играе участието на обществото в иновативното развитие на страната, дейността на гражданите и обществените организации при решаване на редица въпроси от държавно значение, както и използването на обществена експертиза и народен контрол на ниво изпълнение на държавните задачи на социално-икономическото развитие.

Изводи

Дисертационният труд представя теоретично обобщение и ново решение на научния проблем за управление на ефективното развитие на инвестиционната дейност в Полша.

Получените резултати от изследването позволиха да се обосноват и предложат теоретични и научно-практически заключения, основните от които са следните положения:

1. Извършеният от автора семантичен анализ на понятията "инвестиция" и "инвестиционна дейност" разкри липсата на разработен единен категориален апарат, а също така потвърди наличието на факти за тяхното объркване и несъответствие. В дисертацията е извършено изследване на същността на съдържанието на всяко от тези понятия и е направено тяхното разграничаване. Според автора инвестициите са синтетична категория, която съчетава следните елементи: спестявания, капитал, имущество, стойности, инвестиционни процеси, разходи, използване на ресурси, ползи, печалба, приходи и ефект. Инвестиционната дейност е многокомпонентна концепция, която включва съвкупност от взаимосвързани действия на инвестиционните субекти в единен пространствено-времеви континуум, насочени към ефективно разпределение на инвестиционни ресурси с цел получаване на очакваните ползи.

2. В дисертацията се акцентира върху актуализацията на въпросите за влиянието на фактора на сигурност върху ефективността на инвестиционната дейност. Отчитайки разнообразния характер на потенциалните рискове и заплахи за националната сигурност от дейността на инвеститорите на територията на страната, авторът предлага да се класифицира инвестиционните

дейности въз основа на „естеството на въздействието върху сигурността“ с установяване на агресивно-деструктивната ИД; консервативна, както и инертно-пасивна ИД. Само при постоянен анализ (мониторинг) на показателите за ефективност на инвеститорите или инвестиционните обекти на територията на страната е възможно ефективно да се управлява осигуряването на национална сигурност.

3. Обобщеният анализ на съществуващите методологически подходи за оценка на ефективността на инвестиционната дейност позволи да се открият силните и слабите страни на съвременния методически апарат. Така според разработената и представена от автора видова класификация на ефективността на ИД се установи, че най-застъпен е методическият инструментариум за оценка на ефективността на местните инвестиционни дейности (на ниво конкретен проект или отделна инвестиционна операция). „Тясно място“ и фрагментарно разработена в съвременната методология за определяне на ефективността на ИД е системата от показатели за общи или публични инвестиционни резултати. В тази връзка авторът предлага въвеждане в специфичната класификация на ефективността на инвестиционната дейност на атрибута „според предмета на оценка на ИД“. По този критерий се препоръчва групиране на показателите за изчисляване на ефективността на ИД в контекста на: инвестиционна операция; инвестиционен проект; инвестиционен капитал; всеки участник в ИД; групи от резиденти и нерезиденти на страната; регион или териториално-икономическо образование; отрасъл или вид дейност; страната като цяло. Предложената декомпозиционна структура на общата методология за определяне на ефективността на ИД в контекста на нано-, микро-, мезо- и макронива е от голямо практическо значение за извършване на оперативна диагностика, както и за ефективно управление решения от тактически и стратегически характер на всички нива от йерархията на управлението на инвестициите.

4. По отношение на разкриването на същността на социалната и екологична ефективност на инвестиционната дейност, авторът подчертава значението на най-високо държавно ниво на насърчаването на инвеститорите да водят социално отговорен и екологично отговорен бизнес в Полша. Това означава, че осъществяването на такъв бизнес трябва да бъде мотивирано не само от личните потенциални ползи на инвеститорите, но и да бъде част от националната стратегия за развитие на инвестиционни дейности в Полша.

5. Инвестиционната привлекателност означава неразделна характеристика на всички структурни компоненти на икономическото пространство на Полша по отношение на ефективността на развитието, максимизиране на рентабилността на ИД и минимизиране на рисковете и заплахите. Въз основа на това следва, че инвестиционната привлекателност се формира под влиянието на

многополюсни групи фактори: тези, които формират инвестиционния потенциал и покриват инвестиционните рискове.

6. Анализът на положителните фактори, влияещи върху инвестиционната привлекателност на страната, даде възможност да се открият основните: местоположение в центъра на Европа, политическа стабилност, основана на членството в ЕС и НАТО, голям вътрешен пазар, стабилно икономическо развитие, един от най-големите просторни потребителски пазари, квалифицирана работна сила, сравнително ниски разходи за труд, получаване на безвъзмездни средства от бюджета на ЕС, непрекъснато подобряване на бизнес средата, както и икономически изгодни сектори за капиталови инвестиции.

7. За целите на общия модел на параметрична идентификация на външните аспекти на ИД, авторът предлага да се използва PEST (STEP) анализ като структурен компонент на SWOT анализа. Предимството на PEST анализа е не само установяването на съвкупност от значими фактори на околната среда, но и определянето и анализа на силата на влиянието на всеки от тях върху инвестиционната активност в икономическото пространство на Полша. Резултатът от проведеното изследване е представен в табличен модел, който отразява и групира всички идентифицирани фактори, които оказват най-значимо влияние върху ИД.

8. Дисертацията представя параметрична оценка на бизнес климата в Полша в динамика през последните две години и в сравнение със съседните страни. Според аналитични данни Република Полша е една от 5-те страни от ЕС, която е създавала най-благоприятни условия за бизнес, което определено има положителен ефект върху инвестиционната активност на собствениците на капитал.

9. Въз основа на цялостен анализ на научни източници е направен извод, че в условията на съвременни външни ефекти осъществяването на ефективна ИД в икономическото пространство на страната, както и успешното развитие на инвестиционния пазар, е невъзможно без държавна намеса. Степента, формите и методите на такава намеса трябва да бъдат включени в инвестиционната политика на държавата и в нейната лабилност към изискванията за адекватен отговор на външни промени от различно естество. Реализирана на микро- и мезониво, тя не само ще позволи да се отчитат различията от териториално, трудово, производствено и друго естество, но и ще увеличи максимално ефективността на ИД в национален мащаб. Една от ключовите задачи за осигуряване на лабилността на системата за управление на ИД е постоянният мониторинг на промените в инвестиционния климат.

10. В дисертацията се подчертава целесъобразността от използване на набор от инструменти за стратегическо управление на конкурентните

предимства на Полша и нейните региони въз основа на концепцията за динамични възможности на ресурсния подход. Концепцията за динамични възможности, която акцентира върху състава и структурата на източниците и механизмите за тяхното създаване, както и запазването на конкурентни предимства, е по-прогресивна по отношение на развитието на организационни и управленски умения и умения за развитие на нови възможности за предприемачество. Динамичната версия на ресурсния подход има неоспорими предимства при управлението на конкурентните предимства на Полша и засилването на инвестиционните дейности в нейното икономическо пространство.

11. Авторът на дисертационното изследване акцентира върху важността от използването на такъв инструмент като бенчмаркинг – използването на най-добрите световни практики за повишаване на ефективността на ИД. Именно бенчмаркинговият анализ или анализът на най-добрите практики за управление на развитието на инвестиционни дейности ще позволи да се формира ефективна инвестиционна стратегия за Полша за следващия период. Дисертацията изследва един от най-добрите бенчмарки за управление на инвестиционното развитие - примерът на Малайзия.

12. За усъвършенстване на механизма за управление на развитието на инвестиционната дейност в дисертацията се предлага използването на диференциран подход при формирането и прилагането на политика за развитие на ИД, основана на интегрирането на системни и програмно-целеви подходи.

13. Предлага се моделът на Харвардското бизнес училище като основен модел за разработване на стратегически план за развитие на ИД в Полша. В областта на стратегическите цели на инвестиционната политика на Полша се предлага да се включи мотивацията за развитие на инвестиционни дейности с цел инклузивен ръст, което трябва да е основният вектор на по-нататъшното социално-икономическо развитие на страната.

14. Дисертацията акцентира върху важността на инвестирането в развитието на цифровите технологии в страната. Отбелязва се, че цифровата икономика оказва огромно влияние върху ефективността на развитието на инвестиционните дейности и обратното - цифровото развитие не е възможно без значителни инвестиции в тази област. Трябва да се признае, че съвременните информационно-комуникационни технологии са ключов катализатор за растежа на международното производство. Следователно трябва да се формира комплексна стратегия за развитие на националните инвестиции, като се вземат предвид съвременните изисквания на международния бизнес модел, за да се поддържат и увеличават конкурентните предимства на световната арена. По този начин цялостната национална стратегия за цифрово развитие на Полша трябва

задължително да обхваща набор от мерки за държавна подкрепа за инвеститори, които инвестират в местно цифрово съдържание, развитието на цифрова инфраструктура и разширяването на списъка с цифрови услуги в икономическото пространство на страната.

15. В макромасщаб въвеждането на крауд технологии в публичния сектор ще позволи да се постигнат не само общи икономически резултати, като: намаляване на бюджетните разходи, активизиране на инвестиционната активност в контекста на местните инвеститори, растеж на иновационната активност, повишаване на социалната ефективност на ИД и др. Много по-голям ефект и значение от тяхното прилагане има получаването на такъв социален ефект като създаване на гражданско общество, в което приоритетна роля играе участието на обществото в иновативното развитие на страната, дейността на гражданите и обществените организации при решаване на редица въпроси от държавно значение, както и използването на обществена експертиза и обществен контрол на ниво изпълнение на държавните задачи за социално-икономическо развитие.

Списък с научни публикации:

Списък на публикациите в научни списания:

1. Артман М. „Анализ метода КАМ (Knowledge Assessment Methodology)-недостатки и преимущества”, Вестник на Лвовския търговско-икономически университет. Икономически науки, Лвов, Украйна, 2018, бр. 56, с. 91-97, ISSN: 2522-1205.

2. Артман М. „Экономически привилегированные зоны в мировой экономике”, Вестник на Лвовския търговско-икономически университет. Икономически науки, Лвов, Украйна, 2019, бр. 57, с. 93-99, ISSN: 2522-1205.

3. Артман М. „Влияние чистого оборотного капитала на финансовую ликвидность”, Икономика - Икономика - Регион, Социално-икономически университет в Пшеворск, Пшеворск, Полша 2019, ISBN 978-83-937354-9-5

4. Артман М., Виглуш Д. „Аспекты управления человеческими ресурсами в органах местного самоуправления”, Икономика - Икономика - Регион, Социално-икономически университет в Пшеворск, Пшеворск, Полша 2019, ISBN 978-83-937354-9-5

5. Артман М. „Минимальная заработная плата в Польше в 2010-2019 гг.”, Научни списания на Държавното висше технологично и икономическо училище "Б. Маркевич" в Ярослав, Съвременни проблеми на управлението № 15, Управление на качеството на организациите, Ярослав, Полша, 2019, ISBN: 978-83-65823-37-3

6. Artman M., Jarosz P. "Tools and best practices in the strategy to enhance investment activity in Poland" VUZF, Publishing House "St. Grigorii Bogoslov" Sofia 2020, ISBN: 978-954-8590-85-5

Монографии:

1. Artman M. "Methodological and practical aspects of managing efficient development of activity in Poland" Monography, VUZF, Publishing House "St. Grigorii Bogoslov" Sofia 2020, ISBN: 978-954-8590-65-5

Научно-практически конференции:

1. Артман М. «Современный менеджмент - новые тенденции на основе анализа аутсорсинга» Международная гибридная конференция «Современные тенденции в менеджменте» (25 март 2021 г., Люблин, Польша), Университет по предприемачество и мениджмънт в Люблин, 2021 г., подаден за печат.

ДЕКЛАРАЦИЯ НА АВТОРА

Долуподписаната:

Monika Artman, аспирант в катедра финанси на ВУЗФ по докторска програма «Финанси и застраховане» в професионална сфера
3.8. Икономика,

ДЕКЛАРИРАМ,

че моята дисертация и автореферат на тема:

УПРАВЛЕНИЕ НА ЕФЕКТИВНОТО РАЗВИТИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ В ПОЛША

представени пред научния съвет, са написани изцяло от мен.
Всички литературни източници, които използвах, са цитирани в съответствие с правилата.

София
2021г.